

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ТУРИЗМУ ТА МІЖНАРОДНИХ КОМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА ТУРИЗМУ**

**МАШКА ГАННА
ПРИГАРА ОЛЬГА**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
щодо виконання та захисту курсових робіт
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти
за освітньою програмою «Туризм»
спеціальності 242 Туризм і рекреація /
1015 Travel, tourism and leisure**

Ужгород – 2023

УДК 338.48:378.147

М 54

Методичні рекомендації щодо написання та захисту курсових робіт для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 24 «Сфера обслуговування» спеціальності 242 «Туризм і рекреація / 1015 Travel, tourism and leisure» освітньо-професійної програми «Туризм» / Укладачі: Г.В.Машіка, О.В.Пригара. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2023. 36 с.

Укладачі:

Машіка Ганна Василівна, доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри туризму факультету туризму та міжнародних комунікацій ДВНЗ «Ужгородський національний університет»;

Пригара Ольга Василівна, кандидат біологічних наук, доцент кафедри туризму факультету туризму та міжнародних комунікацій ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Рецензенти:

Керецман Н.П., кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри археології, етнології та культурології, факультету історії та міжнародних відносин ДВНЗ «Ужгородський національний університет»;

Кубіній Н.Ф., кандидат економічних наук, професор кафедри економіки підприємства, економічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

*Рекомендовано до друку кафедрою туризму
факультету туризму та міжнародних комунікацій
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
протокол № 6 від 26 січня 2023 року*

*Схвалено науково-методичною комісією
факультету туризму та міжнародних комунікацій
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
протокол № 4 від 26 січня 2023 року*

© ДВНЗ «УжНУ», 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	5
1.1. Мета та основні завдання курсової роботи.....	5
1.2. Основні етапи виконання курсової роботи.....	8
РОЗДІЛ 2. СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	10
2.1. Структура і зміст роботи.....	10
2.2. Вступ до курсової роботи	11
2.3. Основна частина роботи	11
2.4. Висновки до роботи	14
2.5. Список використаних джерел.....	14
2.6. Додатки	14
РОЗДІЛ 3. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ РОБОТИ.....	15
3.1. Основні правила викладу змісту наукової роботи	15
3.2. Технічне оформлення тексту	16
3.3. Нумерація сторінок роботи.....	16
3.4. Таблиці, ілюстрації.....	17
3.5. Цитування та посилання на джерела.....	20
3.6. Оформлення списку використаних джерел	22
3.7. Оформлення додатків.....	22
3.8. Типові помилки в написанні та оформленні наукової роботи.....	23
РОЗДІЛ 4. ЗАХИСТ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	24
4.1. Порядок допуску роботи до захисту	24
4.2. Захист курсової роботи	24
4.3. Критерії оцінювання курсової роботи	27
ДОДАТКИ	28
Додаток А. Приклад написання заяви та вибір теми	29
Додаток Б . Приклад оформлення титульного аркуша	30
Додаток В. Приклад оформлення змісту роботи.....	31
Додаток Г. Приклад оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел.....	32

ВСТУП

Підготовка фахівців за спеціальністю 242 «Туризм і рекреація» / 1015 Travel, tourism and leisure першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 24 «Сфера обслуговування» в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет» здійснюється за освітньо-професійною програмою «Туризм», яка розроблена проектною групою, сформованою з числа науково-педагогічних працівників факультету туризму та міжнародних комунікацій.

Метою освітньої програми «Туризм» є формування у здобувачів необхідних загальних і фахових компетентностей для успішної професійної діяльності, розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері туризму та рекреації, які відповідають потребам сучасного ринку праці й здатні підвищувати рівень туристичних послуг та підтримувати позитивний імідж України в світі, що забезпечить їх успішне працевлаштування чи створення власного бізнесу

Здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 242 «Туризм» /1015 Travel, tourism and leisure передбачає успішне виконання освітньої програми, важливою складовою якої є науково-дослідна робота здобувачів. Курсова робота, як один з видів науково-дослідної роботи є важливим елементом підготовки фахівців у сфері туризму.

Методичні рекомендації щодо виконання та захисту курсової роботи для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 24 «Сфера обслуговування» спеціальності 242 «Туризм і рекреація» / 1015 Travel, tourism and leisure» розроблені на основі освітньо-професійної програми «Туризм» та підготовки здобувачів освітнього ступеня бакалавр розроблена відповідно до Стандарту вищої освіти України за спеціальністю 242 Туризм галузі знань 24 Сфера обслуговування для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти затвердженого та введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 04.10.2018 р. № 1068

У методичних рекомендаціях наведені мета, завдання, основні етапи виконання курсової роботи, її структура, вимоги до оформлення роботи, критерії оцінювання та рекомендації щодо публічного захисту.

Видання спрямоване на допомогу здобувачам вищої освіти в процесі написання та захисту науково-дослідної роботи.

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Мета та основні завдання курсової роботи

Важливою складовою підготовки високо кваліфікованих фахівців за спеціальністю 242 «Туризм і рекреація /1015 Travel, tourism and leisure» у вищих навчальних закладах є науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти. Вона включає в себе два елементи: 1) засвоєння методики організації науково-дослідної роботи; 2) робота над науковим дослідженням під керівництвом викладачів.

Метою науково-дослідної роботи є закріплення та розширення одержаних у процесі навчання знань інноваційного характеру шляхом розв'язання актуальної проблеми в галузі туризму і рекреації або в організації роботи туристичних підприємств, розвиток практичних навичок, застосування отриманих у процесі навчання теоретичних знань на практиці.

У науково-дослідній роботі здобувача вищої освіти повинні бути присутні елементи власних наукових оцінок і результатів, одержаних відповідно до самостійно здійсненого аналізу й синтезу основних положень наукових і професійно-виробничих документів.

Основні вимоги до науково-дослідної роботи здобувачів:

- бути спрямованими на вирішення науково-методичних, організаційних чи практичних завдань з теми дослідження;
- базуватися на використанні методів наукового пізнання;
- мати чіткі пропозиції щодо можливостей удосконалення визначеного напрямку роботи;
- показати вміння компетентно орієнтуватись у теоретичних і практичних розділах основних дисциплін, пов'язаних з обраною професією та використовувати їх при самостійному вирішенні конкретних дослідницьких завдань.

Одним з видів науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти в межах навчально-виховного процесу є написання та захист курсових робіт.

Відповідно до освітньої програми «Туризм», робота над курсовим проектом сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти здатності комплексно розв'язувати складні професійні задачі та практичні проблеми у сфері туризму і рекреації як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій і методів системи наук, які формують туризмознавство, і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Курсова робота – це самостійне, навчально-наукове дослідження здобувача, спрямоване на вивчення конкретної проблеми.

Завданням курсової роботи є:

- поглиблення знань здобувачів з актуальних проблем у сфері туризму і рекреації;
- розвиток умінь самостійного критичного опрацювання наукових джерел, статистичної та довідкової інформації;
- формування дослідницьких умінь та навичок здобувачів;
- стимулювання здобувачів до самостійного наукового пошуку;
- розвиток умінь аналізувати сучасний досвід;
- формування вмінь самостійної обробки навчально-методичних матеріалів та їх практичної реалізації.

У процесі виконання курсової роботи здобувач вищої освіти у відповідності до кваліфікаційних вимог **має проявити:**

- знання загальнотеоретичних, загальноекономічних, професійно орієнтованих і спеціальних дисциплін, які розкривають теоретичні основи й практичні питання туристичної індустрії та рекреації;
- вміння відбирати, систематизувати й обробляти інформацію у відповідності до цілей дослідження;
- вміння розробляти наукові висновки й конкретні пропозиції щодо вдосконалення рекреаційно-туристичної діяльності;
- вміння визначати й використовувати причинно-наслідкові зв'язки процесів та явищ у прикладній галузі.

Відповідно до Освітньо-професійної програми «Туризм», робота над курсовими проєктами з дисциплін сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких **компетентностей:**

1) Інтегральна компетентність: здатність комплексно розв'язувати складні професійні задачі та практичні проблеми у сфері туризму і рекреації як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій і методів системи наук, які формують туризмознавство, і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов

2) Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні

ЗК02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій,

використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

ЗК07. Здатність працювати в міжнародному контексті

ЗК09. Вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми

ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово

ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії

ЗК13. Здатність планувати та управляти часом

3) Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК1. Знання та розуміння предметної області й специфіки професійної діяльності

СК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

СК3. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал регіонів і локальних територій

СК5. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів

СК10. Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал

СК14. Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці

СК15. Здатність діяти у правовому полі, керуватися нормами законодавства

СК17. Здатність обирати оптимальні способи реалізації туристичних послуг, проводити дослідження споживчих ринків та планувати маркетингові заходи

СК18. Здатність до організації нових форм рекреаційної діяльності, орієнтованої на пізнання природи, мінімізацію шкоди довкіллю та підтримку етнокультури

СК20. Здатність оцінювати регіональні туристичні ресурси та використовувати їх у процесі популяризації національного туристичного продукту

Відповідно до освітньої програми «Туризм» написання курсових робіт повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

- Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів ПРН 01

- Знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ ПРН 03

- Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору ПРН 04

- Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території ПРН 05

- Розробляти, просувати та реалізовувати туристичний продукт ПРН 07

- Ідентифікувати туристичну документацію та вміти правильно нею користуватися ПРН 08

- Організувати процес обслуговування споживачів туристичних послуг на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки ПРН 09

- Розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем ПРН 10

- Володіти державною та іноземною (ними) мовою (мовами), на рівні, достатньому для здійснення професійної діяльності ПРН 11

- Застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг ПРН 12

- Встановлювати зв'язки з експертами туристичної та інших галузей ПРН 13

- Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття ПРН 14

- Проявляти толерантність до альтернативних принципів та методів виконання професійних завдань ПРН 15

- Управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері ПРН 17

- Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання ПРН 20

- Володіти методиками оцінки туристично-рекреаційних ресурсів регіону ПРН23

- Аналізувати ефективність використання туристично-рекреаційних ресурсів регіону при створенні туристичного продукту ПРН 24

Матеріали курсової роботи можуть бути використані для подальшої дослідницької роботи – написання бакалаврської або магістерської роботи.

1.2. Основні етапи виконання курсової роботи

Перед початком виконання курсової роботи здобувач має ознайомитись з основними вимогами щодо написання курсових робіт. Кожен етап написання курсової роботи повинен узгоджуватися з науковим керівником. При написанні курсової роботи слід дотримуватись такого алгоритму:

1. Вибір теми. Тематика курсових робіт розробляється науково-педагогічними працівниками кафедри і затверджується на засіданні кафедри. Здобувачеві надається право пропозиції своєї тематики з обґрунтуванням доцільності її розробки за погодженням із керівником.

2. Написання заяви на ім'я завідувача кафедри, яка підтверджує згоду здобувача на виконання конкретної теми курсової роботи (зразок заяви наведений у *Додатку А*).

3. Визначення актуальності теми, мети наукової роботи, завдань, об'єкту, предмету та методів дослідження.

4. Підбір та опрацювання літературних джерел за темою дослідження.

5. Складання плану дослідження та узгодження його з науковим керівником.

6. Написання теоретичного розділу, його літературне та технічне оформлення.

7. Збирання та обробка емпіричного матеріалу, де проводиться дослідження.

8. Написання аналітичного розділу, його літературне та технічне оформлення.

9. Формулювання висновків та пропозицій.

10. Оформлення списку використаних джерел та додатків.

11. Подання науковому керівнику першого варіанта тексту для ознайомлення.

12. Усунення недоліків, урахування рекомендацій, написання остаточного варіанта тексту.

13. Подання завершеної роботи на кафедру.

14. Публічний захист роботи.

Кожний здобувач обирає із запропонованого переліку тему курсової роботи та призначається науковий керівник, який надає науково-методичну допомогу здобувачу в його самостійній роботі над науковим дослідженням, яка полягає в наступному:

- проводить індивідуальне консультування здобувача
- рекомендує до опрацювання необхідну літературу, нормативні і довідкові матеріали та інші джерела за темою дослідження:
- допомагає скласти план роботи, вибрати методи дослідження;
- контролює дотримання графіку виконання наукового дослідження;
- перевіряє виконану роботу;
- готує студента до захисту.

РОЗДІЛ 2. СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ

2.1. Структура і зміст роботи

Обсяг курсової роботи без урахування списку використаних джерел та додатків становить 25-30 сторінок.

Робота містить наступну структуру:

- Титульний аркуш;
- Зміст;
- Перелік умовних позначень, скорочень і термінів (за необхідності);
- Вступ;
- Основна частина;
- Висновки;
- Список використаних джерел;
- Додатки (за необхідності);

Титульний аркуш є першою сторінкою наукової роботи. На цій сторінці немає колонтитулів та немає номера сторінки. Приклад оформлення подано у *Додатку Б*.

Зміст. Він відповідає планові роботи. Зміст містить найменування та номери початкових сторінок вступу, усіх розділів, підрозділів, висновків, списку використаних джерел, додатків (*Додаток В*).

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, таблиць, малюнків, формул подають арабськими цифрами без знаку №. Першою сторінкою роботи є титульний лист, на якому номер сторінки не ставиться.

Перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів (за необхідності). Якщо в науковій роботі вжито специфічну термінологію, а також використано маловідомі скорочення, нові символи, позначення і таке інше, то їх перелік може бути поданий у вигляді окремого списку, який розміщують перед вступом. Перелік необхідно друкувати двома колонками, в яких зліва за абеткою наводять скорочення, а справа – їх детальне розшифрування.

Якщо в тексті роботи спеціальні терміни, скорочення, символи, позначення повторюються менше трьох разів, перелік не складають, а їх розшифрування наводять у тексті при першому згадуванні.

2.2. Вступ до курсової роботи

У **Вступі** (обсяг 2-3 сторінки) визначають актуальність, мету роботи, завдання наукової роботи, об'єкт і предмет дослідження, методи дослідження.

Актуальність повинна продемонструвати вміння автора правильно зрозуміти і оцінити обрану тему з погляду сучасності, соціальної значимості, дати аналіз поглядів на дану проблематику провідних учених та наукових шкіл, звернути увагу на рівень вивченості теми у вітчизняній та зарубіжній літературі, акцентувати увагу на проблеми, які ще недостатньо вирішені на сучасному етапі або є дискусійними. Актуальність теми повинна бути сформульована лаконічно, чітко та конкретно.

Необхідно чітко сформулювати **мету роботи**, яку повинна бути досягнута в результаті наукового дослідження. *Приклади* формулювання мети роботи: створити, розробити, оцінити, визначити, виявити, ...

Завдання наукової роботи конкретизують мету. Слід визначити коло питань, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети. Завдання слід формулювати у логічній послідовності, тобто в порядку їх вирішення. Їх формулюють у формі перерахунку (вивчити..., дослідити, описати..., встановити..., проаналізувати..., порівняти, здійснити порівняльний аналіз, систематизувати, класифікувати, ... тощо).

Об'єктом дослідження є те, на що спрямована пізнавальна діяльність дослідника. Це процес або явище, яке породжує проблемну ситуацію і обране для дослідження.

Предмет дослідження – це певний аспект, який досліджується на прикладі об'єкту. Об'єкт і предмет дослідження, як категорії наукового процесу, співвідносяться між собою як загальне і часткове.

Методи дослідження – це засоби досягнення мети наукової роботи. У вступі треба не лише назвати використані методи, але й зазначити, що саме досліджувалося за допомогою того чи іншого методу. Найпоширенішими методами є метод опитування, спостереження, аналізу, порівняння, факторного аналізу, SWOT-аналізу, статистичного аналізу та ін.

2.3. Основна частина роботи

Основна частина наукової роботи складається з розділів та пунктів (підрозділів). Кожний розділ починають з нової сторінки.

Основні розділи роботи: теоретичний, дослідно-аналітичний, рекомендаційний.

Перший розділ, **теоретичний** (до 30 % обсягу роботи) містить декілька пунктів. Теоретичне обґрунтування повинно визначати роль і місце досліджуваних явищ та процесів. У цьому розділі обґрунтовують теоретичну

базу обраної проблеми, дають огляд літературних джерел, нових розробок, опублікованих статистичних даних з посиланням на джерела, іншої інформації, пов'язаної з темою. На основі вивчення наукової, навчально-методичної літератури (в тому числі іноземної) розкривають підходи різних авторів до вирішення проблеми, показують, в чому полягає подібність, а в чому – відмінність їх поглядів, а також обґрунтовують власні погляди на проблему, подають оцінку діючих законів, постанов, указів та інших офіційно-розпорядчих документів, нормативної та довідкової бази за темою дослідження. Розкривають власне розуміння цієї бази, обґрунтовують необхідність, доцільність окремих документів.

Теоретичні засади, їх суть, значення, класифікаційні характеристики, їх становлення та сучасні уявлення щодо предмету дослідження, методичні процедури повинні мати певні елементи наукової новизни, полемічності, ствердженої власної позиції щодо обраних методів дослідження, що дає змогу перейти в наступному розділі до конкретного аналітичного дослідження. Можливі варіанти назви цього розділу:

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ .....

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ .....

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ .....

Другий розділ, *аналітичний*, забезпечуючи логічну послідовність дослідження, має стати перехідним до наступного третього розділу і поєднати набуті теоретичні знання та вміння використовувати обрані методи й певний методичний інструментарій.

Аналітичний розділ повинен містити:

- опис, характеристику сучасного стану діяльності установи, локації, чи регіону де проводять дослідження;
- діагностування результатів діяльності підприємства щодо обраного напрямку дослідження;
- ґрунтовний аналіз з використанням накопиченого емпіричного матеріалу та із залученням усіх теоретичних знань певного методичного інструментарію.

Усі аналітичні розрахунки, таблиці, графіки, діаграми повинні супроводжуватися тлумаченням і висновками, що дозволяють визначити сутність управлінських процесів, які спостерігають в організації, їх особливості, тенденції та допомагають створити базу для виявлення невикористаних резервів.

Текст слід ілюструвати реальними документами (що наводять у додатках), які обов'язково супроводжувати стислим коментарем.

Для виконання другого розділу студент повинен зібрати емпіричні дані. Джерелом інформації є планові й статистичні показники господарської діяльності, статистична й бухгалтерська звітність, накази, розпорядження, результати спостережень, опитувань і обстежень та інших методів збирання первинної інформації, які використовує студент.

Особливе значення має правильне узагальнення накопиченого емпіричного матеріалу, групування та обробка даних, на основі яких проводять різноманітний аналіз, обґрунтовують пропозиції.

Обсяг другого розділу – в межах 40% загального обсягу наукової роботи.

Завданням третього, рекомендаційного розділу є розробка конкретних рекомендацій і пропозицій на базі основних теоретичних положень, методичних підходів, методичного інструментарію, що викладені в першому розділі, а також висновків другого розділу.

У цій частині здобувач повинен сформулювати системний погляд на проект, як на керовану зміну початкового стану будь-якої системи, пов'язану з витратами часу й коштів. Він пропонує ефективний інструмент вирішення проблемної ситуації у формі інноваційного проекту, розглядаючи й аналізуючи ключові категорії проекту: цілі; кінцеві продукти; суттєві параметри і характер впливу оточуючого середовища; необхідні ресурси; критерії позитивності результатів, ефективності їх досягнення й оцінки; можливі механізми й інструменти діяльності й управління, дає обґрунтування заходів щодо поліпшення діяльності об'єкта. Система заходів логічно впливає з теоретичної та аналітичної частин і спрямована на подолання суперечностей між реальним і бажаним станами об'єкта з урахуванням індивідуальних завдань, тобто конкретні заходи (пропозиції, рекомендації тощо) студента повинні спрямовуватися на забезпечення показників економічного зростання.

Детальні пропозиції щодо удосконалення діяльності об'єкта повинні відповідати напрямку дослідження: кожна з розгорнутим обґрунтуванням, у зв'язку і як наслідок висновків з аналізу, який проведено в другому розділі, відштовхуючись від виявлених відхилень, проблем і недоліків

Пропозиції студента щодо науково-практичного вирішення завдань досліджуваної теми повинні відповідати критеріям оптимальності, цільової ефективності й практичної втіленості.

Обсяг третього розділу може становити до 30% загального обсягу наукової роботи.

2.4. Висновки до роботи

Висновки (обсягом 2-3 сторінки) є стислим викладенням підсумків проведеного дослідження. Основна вимога до висновків – не повторювати зміст вступу та основної частини. Викладають найважливіші наукові та практичні результати, отримані в роботі, що повинні містити формулювання вирішеної наукової проблеми, її значення для практики.

2.5. Список використаних джерел

Список використаних джерел містить перелік використаних джерел, на які є посилання в основній частині роботи. Вимоги до оформлення Списку див у п.3.6.

Список використаних джерел курсової роботи повинен становити **20-25 позицій**.

2.6. Додатки

У **додатках** розміщують інформаційні матеріали, що становлять базу аналітичних досліджень згідно з обраною темою, і розміщують на останніх сторінках.

У додатках вміщують матеріал, який є необхідним для повноти наукової роботи, але включення його до основної частини наукової роботи може змінити впорядковане і логічне уявлення про дослідження.

У **додатки** можуть бути включені:

- додаткові ілюстрації або таблиці;
- матеріали, які через великий обсяг, специфіку викладання або форму подання не можуть бути внесені до основної частини (оригінали фотографій, формули, розрахунки та ін.)

На всі додатки повинні бути посилання у тексті наукової роботи. *Наприклад*, Методика розрахунку описана у *Додатку А*.

Обсяг додатків не обмежується.

РОЗДІЛ 3. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ РОБОТИ

3.1. Основні правила викладу змісту наукової роботи

Зміст курсової роботи слід викладати, дотримуючись наступних правил:

Правило 1. Зміст роботи повинен відповідати темі.

Правило 2. Виклад тексту роботи повинен відповідати плану і не повинен зводитися до набору непов'язаних між собою окремих положень, фактів.

Правило 3. Текст роботи має бути чітко структурованим, поділятися на розділи, підрозділи, абзаци і речення.

Правило 4. Виклад тексту слід вести або від першої особи множини «Ми вважаємо», «На нашу думку» або вживати неозначено-особову форму дієслова.

Правило 5. При написанні тексту слід звертати увагу на стиль викладу:

- цілісність та послідовність розвитку думки;
- ясність, доступність, зрозумілість положень і висновків.
- чіткість та однозначність термінології;
- не потрібно використовувати довгих, заплутаних речень;
- намагатися викладати думки просто і образно;
- абзаци не повинні складатися з одного речення.
- використання безособових форм і пасивних конструкцій (*встановлено, доведено, виокремлено, з'ясовано* тощо);
- уникати повторення одного й того самого іншими словами;
- відсутність емоційно забарвлених елементів мови.

Правило 6. В тексті роботи прізвище вчених ставлять після ініціалів (Н.М. Кушнарєнко, а не Кушнарєнко Н.М., як це прийнято в списку використаних джерел).

Правило 7. Кожне запропоноване положення необхідно теоретично обґрунтувати, підтвердити підібраним та систематизованим емпіричним і статистичним матеріалом.

Правило 8. Усі використані в тексті таблиці, схеми, графіки, діаграми повинні обов'язково мати відповідні коментарі і повинні бути проаналізовані. Якщо такого аналізу немає, то наведені наочні засоби відносяться в пасив, через що оцінка знижується за невміння подати досліджуваний матеріал.

Під час редагування тексту не потрібно боятися скорочувати текст, від цього текст лише виграє.

Перед тим, як подавати роботу науковому керівнику, треба її уважно прочитати, щоб уникнути граматичних, лексичних, стилістичних, орфографічних помилок. Переконатися, що робота становить одне ціле, тобто є логічний перехід від одного розділу до іншого.

3.2. Технічне оформлення тексту

Встановлені наступні параметри наукової роботи:

- **аркуш** формату А4;
- **поля:** 20 мм – зверху та знизу, 30 мм – зліва та 10 мм – справа;
- **шрифт** – Times New Roman;
- **кегель шрифту** –14;
- **міжрядковий інтервал** – 1,5;
- **абзацний відступ** повинен дорівнювати восьми символам;
- **важливе слово** або **речення** виділяти курсивом;
- **назви розділів** починати з нової сторінки.

Заголовки структурних частин роботи: **ЗМІСТ, ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ** (за необхідності), **ВСТУП, РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ**, друкують великими літерами, жирним шрифтом і розміщують посередині рядка.

Заголовки підрозділів і пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапка в кінці заголовка не ставиться. Якщо заголовок складається з двох і більше речень, їх розділяють крапкою. Перенесення слів у заголовку розділів не допускається.

Не допускається розміщувати назву розділу, підрозділу в нижній частині сторінки, якщо після неї знаходиться тільки один рядок тексту.

Скорочення слів у тексті не допускається, крім загальноприйнятих термінів. Допускається використання скорочення вузькоспеціалізованих термінів у тому випадку, якщо їх загальна кількість дорівнює або більша 20 і кожний термін повторюється у тексті не менше 3-5 раз. У цьому випадку при першому згадуванні терміну наводиться його повна назва і в дужках подається скорочений варіант, наприклад, життєвий цикл туристського продукту (ЖЦТП), а далі по тексту термін дається у скороченому варіанті, наприклад, «...технологічні основи формування і оптимізації ЖЦТП...».

3.3. Нумерація сторінок роботи

Всі сторінки роботи повинні мати суцільну нумерацію. Номер сторінки на титульному аркуші не проставляють, але включають до загальної нумерації сторінок роботи. На наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому кутку сторінки арабськими цифрами без знака №.

Номер розділу потрібно ставити після слова РОЗДІЛ, після номера ставиться крапка, потім зазначається заголовок розділу.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку, наприклад: 2.3. (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку вказується заголовок підрозділу.

Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку, наприклад: 2.3.1. (перший пункт третього підрозділу другого розділу). Потім у тому ж рядку вказують заголовок пункту.

3.4. Таблиці, ілюстрації

Таблиці.

Цифровий матеріал, як правило, оформлюють у вигляді таблиць. Наводити в роботі потрібно тільки ті таблиці, які неможливо передати звичайним текстом (зіставлення, розбіжності, детальні довідкові дані і т. ін.). Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті таким чином, щоб її можна було читати без повороту переплетеного блоку роботи або з поворотом за годинниковою стрілкою. Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на інший аркуш. У цьому разі назву вміщують тільки над її першою частиною.

На всі таблиці повинні бути посилання у тексті роботи.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком тих, що розміщені в додатках) у межах розділу. У правому верхньому куті розміщують напис **Таблиця** (напівжирним шрифтом) із зазначенням її номера, який складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка: наприклад, **Таблиця 1.2** (друга таблиця першого розділу), нижче розміщується назва таблиці (напівжирним шрифтом) з вирівнюванням по центру. В кінці назви таблиці крапку не ставлять. Назву не підкреслюють. Якщо таблиця запозичена з іншого джерела, а не складена автором, тоді в кінці назви таблиці вказують посилання на це джерело (див. п.3.5).

Ресурсно-рекреаційний рейтинг регіонів України [18]

Адміністративні одиниці	Оцінка блоку, бали							Сума складових балів ресурсно- рекреаційно- го рейтингу	Загальний бал ресурсно- рекреаційно- го рейтингу
	Суспільно-географічного	Природного	Природно-антропологічного	Архітектурно-історичного	Інфраструктурного	Біосоціального	Подієвого		
АР Крим	2	5	5	5	5	5	5	32	5
Вінницька	5	4	1	4	1	5	3	23	4
Волинська	1	3	2	4	1	3	4	18	2
Дніпропетровська	4	2	1	2	3	2	1	15	2
Донецька	3	1	1	1	5	1	2	14	1
Житомирська	4	1	1	2	1	5	2	16	2
Закарпатська	1	5	4	3	1	2	1	17	2
Запорізька	3	1	3	1	2	1	1	12	1
Івано-Франківська	2	4	2	3	1	4	5	21	3
Київська	4	1	2	5	3	5	5	25	4
Кіровоградська	5	1	1	1	1	2	1	12	1
Луганська	2	2	1	1	2	1	2	11	1
Львівська	1	4	1	5	2	5	5	23	4
Миколаївська	5	2	1	1	2	2	3	16	2

У випадку перенесення таблиці на іншу сторінку над подальшими частинами пишеться:

Продовження табл. 1.2

Одеська	5	2	1	3	4	5	5	25	4
Полтавська	4	1	1	2	1	5	2	16	2
Рівненська	2	2	3	3	1	1	4	16	2
Сумська	3	2	2	2	1	4	1	15	2
Тернопільська	2	3	1	4	1	2	2	15	2
Харківська	4	2	1	3	1	3	4	18	2
Херсонська	4	2	4	1	2	1	1	15	2
Хмельницька	3	3	1	5	1	2	3	18	2
Черкаська	4	3	2	2	1	4	2	18	2
Чернівецька	3	4	1	3	1	2	2	16	2
Чернігівська	3	1	3	4	1	5	2	19	3

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту.

Таблиця 2.3

**Головні міжнародні туристичні напрями
у 2022-2023р.р., млн.. відвідувачів [29]**

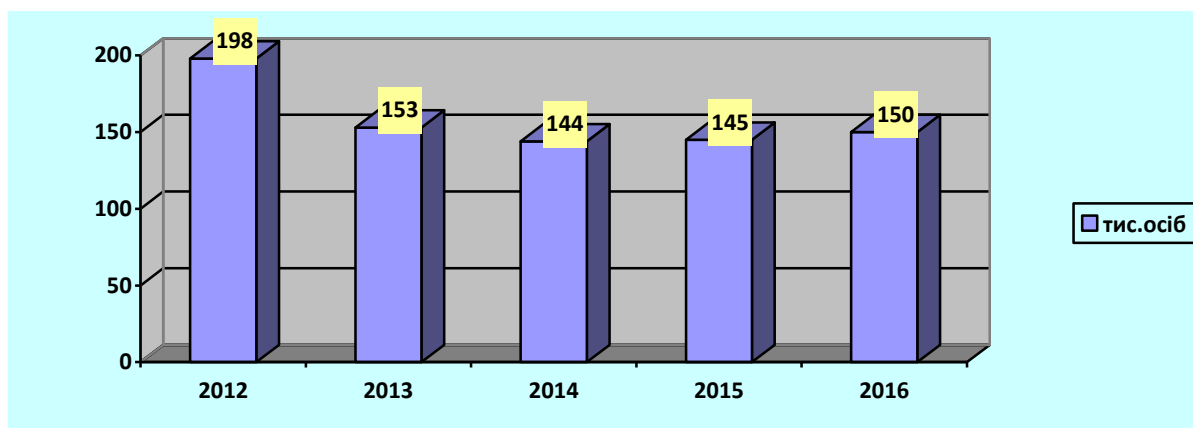
№	Країна	2022 рік	2023рік
1.	Франція	86,9	89
2.	Іспанія	81,8	83
3.	США	76,9	80
4.	Китай	60,7	63
5.	Італія	58,3	62
6.	Мексика	39,3	41
7.	Великобританія	37,7	36
8.	Туреччина	37,6	46
9.	Німеччина	37,5	39
10.	Таїланд	37,4	38

*Складено автором на основі даних UNTWO [29]

Ілюстрації (фотографії, рисунки, графіки, схеми, діаграми).

Кожна ілюстрація має відповідати тексту, а текст – ілюстрації.

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій у додатках. Номер ілюстрації має складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка: наприклад, *Рис. 2.1* (перший рисунок другого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують під ілюстрацією – **кегель шрифту – 12**, приклад наведений нижче.

Рис. 2.1. Кількість відвідувачів парку «Софіївка», 2012-2016 рр. [17].

3.5. Цитування та посилання на джерела

У процесі написання наукової роботи студент повинен обов'язково посилатися на авторів і джерела, з яких запозичив матеріали. Посилання бажано робити на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, якщо праці, в яких міститься необхідний матеріал, не перевидавалися.

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору слід наводити *цитати*. Науковий етикет потребує точного відтворення цитованого тексту, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором.

Цитування варто звести до мінімуму і вдаватися до нього лише тоді, коли воно справді необхідне. Цитуючи, слід дотримуватися кількох формальних правил:

1. Цитата повинна бути дослівною;
2. Цитата не повинна бути надто довгою;
3. Цитата повинна подаватися у лапках і супроводжуватися посиланням на джерело у примітці;

4. Вилучення певних фрагментів, яке дозволяє уникнути довгого цитування, позначається трикрапкою...;

5. Пояснення, які розривають текст цитати, подаються у квадратних дужках - [];

6. Цитати, які є незавершеним реченням, граматично узгоджуються із авторським текстом.

Використовувати цитати в тексті роботи доцільно тоді, коли є потреба порівняти погляди різних авторів з приводу одного й того ж питання. Текст, який цитується, береться в лапки і супроводжується посиланням на джерела. Посилання роблять і тоді, коли думку автора переказують.

Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати починається і закінчується лапками та наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, зі збереженням особливостей авторського написання. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, наприкінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

б) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

в) при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело;

Посилання у тексті наукової роботи на джерела слід зазначати у квадратних дужках порядковим номером цього джерела за бібліографічним списком (списком використаних джерел) і відповідною сторінкою, наприклад: [9, с. 66]. Цей запис означає, що студент посилається на роботу, яка значиться у списку використаних джерел під номером 9, а матеріал взято зі сторінки 66 цього джерела. Якщо цитата взята з інтернет-джерела, тоді посилання оформлюють без зазначення сторінки - [6].

Переказ думок ряду авторів оформляється зазначенням у квадратних дужках номерів їх праць у бібліографічному списку через крапку з комою. Наприклад, запис [4-5; 7; 9] означає посилання на джерела під номерами 4, 5, 7, 9 у списку використаних джерел.

При роботі із науковими джерелами слід пам'ятати, що власне дослідження передбачає передусім критичний аналіз цих джерел, а не механічне переписування чужих думок без відповідних посилань.

Пряме переписування в роботі матеріалів з літературних джерел є неприпустимим. Кожна надрукована на папері (компакт-диску чи інших носіях)

або у всесвітній мережі Інтернет думка має власника, а її несанкціоноване використання є крадіжкою чужої інтелектуальної власності. **Наукова робота, в якій буде виявлено ознаки плагіату, не допускається до захисту, а її автору виставляється незадовільна оцінка.**

3.6. Оформлення списку використаних джерел

Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарата, котрий містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується у кінці текстового матеріалу, після висновків, перед додатками. Такий список – одна із суттєвих частин наукової роботи, що віддзеркалює самостійну творчу працю її автора і демонструє ступінь фундаментальності проведеного дослідження.

Список використаних джерел повинен містити перелік джерел, використаних при виконанні роботи. Нумерація списку використаних джерел наскрізна.

Використані джерела слід подавати в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків,, дотримуючись такої послідовності:

- 1) кирилиця;
- 2) іншомовні джерела;
- 3) електронні джерела.

Відомості про джерело надають мовою оригіналу.

Основними елементами бібліографічного опису є прізвище автора, назва твору, місце випуску, назва видавництва, рік випуску, кількість сторінок. Бібліографічний опис документів здійснюється відповідно до ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання» (*Додаток Г*).

3.7. Оформлення додатків

Додатки потрібно оформлювати у вигляді окремої частини, розташовуючи в порядку появи посилань на них у тексті роботи. Слово **ДОДАТКИ** друкують великими літерами.

Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований вгорі малими літерами з першої великої, посередині сторінки і велика літера, що позначає додаток.

Додатки треба позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, И, О, Ч, Ъ, наприклад, **Додаток А**.

Додатки не повинні мати спільну з рештою роботи наскрізну нумерацію сторінок. За необхідності текст додатків може поділятися на розділи, підрозділи, які слід нумерувати в межах кожного додатка. У цьому разі перед

кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад, А. 2 – другий розділ додатка А; Г. 3.1 – підрозділ 3.1 додатка Г.

Ілюстрації, таблиці, формули й рівняння, що є у тексті додатка, треба нумерувати в межах кожного додатка, наприклад, рисунок Г. 3 – третій рисунок додатка Г; таблиця А. 2 – друга таблиця додатка А; формула (А. 1) – перша формула додатка А.

Якщо у роботі як додаток використовується документ, що має самостійне значення і оформлюється згідно з вимогами до документа даного виду, його копію вміщують у роботі без змін в оригіналі.

3.8. Типові помилки в написанні та оформленні наукової роботи

1. Зміст роботи не відповідає плану наукової роботи або не розкриває тему повністю чи в її основній частині.

2. Сформульовані розділи (підрозділи) не відображають реальну проблемну ситуацію, стан об'єкта.

3. Мета дослідження не пов'язана з проблемою, сформульована абстрактно й не відтворює специфіки об'єкта та предмета дослідження.

4. Автор не виявив самостійності, робота становить компіляцію або плагіат.

5. Не зроблено глибокого й усебічного аналізу сучасних офіційних і нормативних документів, нової спеціальної літератури (останні 5-10 років) з теми дослідження.

6. Аналітичний огляд вітчизняних та іноземних публікацій з теми роботи має форму анотованого списку, не відображає рівня дослідження проблеми.

7. Не розкрито зміст та організацію особистого експериментального дослідження.

8. Кінцевий результат не відповідає меті дослідження, висновки не відповідають поставленим завданням.

9. У роботі немає посилань на першоджерела або вказані не ті, з яких запозичено матеріал.

10. Бібліографічний опис джерел у списку використаних джерел наведено довільно, без дотримання вимог державного стандарту.

11. Обсяг та оформлення роботи не відповідають вимогам, вона виконана неохайно, з помилками.

РОЗДІЛ 4. ЗАХИСТ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

4.1. Порядок допуску роботи до захисту

Відповідно до календарних етапів здобувач повинен подавати роботу науковому керівнику частинами на перегляд, а у встановлений графіком кінцевий термін подати завершену роботу.

Останній варіант наукової роботи подають науковому керівнику за **2 тижні** до захисту. Науковий керівник перевіряє, якщо робота має недоліки, повертає її здобувачу для доопрацювання.

Остаточна оформлена, перевірена, підшита наукова робота подається на кафедру за **1 тиждень до захисту**. Після зазначеного терміну наукові роботи не приймаються, здобувачі до їх захисту не допускаються.

Підготовка до захисту наукової роботи повинна бути ґрунтовною і серйозною. Важливо не тільки написати високоякісну роботу, але й вміти кваліфіковано її захистити.

У разі значного порушення графіку виконання наукової роботи за рішенням кафедри здобувач може бути недопущений до захисту роботи.

4.2. Захист курсової роботи

Процедура захисту включає:

Доповідь/презентація, запитання до здобувача та його відповіді, заключне слово студента, рішення викладача щодо оцінки роботи.

Доповідь повинна займати до 10 хвилин. Текст доповіді не читати. Мова має бути виразною, впевненою.

Найпоширенішими недоліками виступу є:

- непідготовленість, надмірні надії на досвід та імпровізацію;
- невдалий спосіб її подачі: манірність, невиразність;
- надлишок інформації, багатослівність;
- недотримання регламенту, що викликає появу роздратування слухачів до доповідача.

Під час захисту наукової роботи здобувачу рекомендовано:

- стисло обґрунтувати вибір теми, її актуальність, мету і завдання;
- чітко сформулювати основні висновки та пропозиції;
- продемонструвати здатність самостійно аналізувати й узагальнювати результати дослідження;
- викласти свої міркування з приводу зроблених критичних зауважень

За шкалою ECTS	За шкалою ВНЗ	За національною шкалою	Коментар
А	90-100	відмінно	<p>Побудова доповіді на захисті грамотна, логічна, чітка й динамічна, у ході доповіді студент проявив фундаментальні знання загальнотеоретичних, загальноекономічних, професійно орієнтованих і спеціальних дисциплін, які розкривають теоретичні основи й практичні питання туристської індустрії; вміння відбирати, систематизувати й обробляти інформацію відповідно до цілей дослідження; вміння розробляти наукові висновки й конкретні пропозиції щодо удосконалення управління реальним досліджуваним об'єктом; вміння визначати й використовувати причинно-наслідкові зв'язки процесів та явищ у прикладній галузі.</p> <p>Кваліфіковано відповів на всі запитання. Наукова робота містить глибокий самостійний аналіз досліджуваної теми; студент вносить реальні пропозиції з удосконалення діяльності на досліджуваному об'єкті; належно оформлена.</p>
В	82-89	дуже добре	<p>Побудова доповіді на захисті грамотна, логічна, чітка й динамічна, у ході доповіді студент проявив фундаментальні знання загальнотеоретичних, загальноекономічних, професійно орієнтованих і спеціальних дисциплін, які розкривають теоретичні основи та практичні питання туристської індустрії на рівні вище середнього; вміння відбирати, систематизувати й обробляти інформацію відповідно до цілей дослідження; вміння розробляти наукові висновки і конкретні пропозиції з удосконалення управління реальним досліджуваним об'єктом; вміння визначати й використовувати причинно-наслідкові зв'язки процесів та явищ у прикладній галузі.</p> <p>Кваліфіковано відповів на всі запитання. Наукова робота містить глибокий самостійний аналіз досліджуваної теми; студент вносить реальні пропозиції з удосконалення діяльності на досліджуваному об'єкті; належно оформлена.</p>

С	74-81	добре	<p>Побудова доповіді на захисті грамотна, логічна, але були допущені деякі неточності. У ході доповіді студент проявив фундаментальні знання загальнотеоретичних, загальноекономічних, професійно орієнтованих і спеціальних дисциплін, які розкривають теоретичні основи й практичні питання туристської індустрії на середньому рівні; вміння відбирати, систематизувати й обробляти інформацію відповідно до цілей дослідження; вміння розробляти наукові висновки й конкретні пропозиції щодо вдосконалення управління реальним досліджуваним об'єктом; вміння визначати й використовувати причинно-наслідкові зв'язки процесів та явищ у прикладній галузі.</p> <p>Відповів на всі запитання, але допустив низку помітних помилок. Наукова робота містить самостійний аналіз досліджуваної теми; студент вносить реальні пропозиції з удосконалення діяльності на досліджуваному об'єкті; належно оформлена.</p>
D	64-73	задовільно	<p>Побудова доповіді на захисті грамотна, логічна, але були допущені значні неточності. У ході доповіді студент проявив знання загальнотеоретичних, загальноекономічних, професійно орієнтованих і спеціальних дисциплін, які розкривають теоретичні основи й практичні питання туристської індустрії в обсязі, необхідному для подальшої майбутньої професійної діяльності; вміння розробляти конкретні пропозиції з удосконалення управління реальним досліджуваним об'єктом; вміння визначати й використовувати причинно-наслідкові зв'язки процесів та явищ у прикладній галузі.</p> <p>Відповів на всі запитання, але допустив значну кількість помилок або недоліків у відповідях, принципові з яких може усунути самостійно. Наукова робота належно оформлена.</p>

E	60-63	достатньо	У ході доповіді здобувач проявив знання загальнотеоретичних, загальноекономічних, професійно орієнтованих і спеціальних дисциплін, які розкривають теоретичні основи й практичні питання туристської індустрії в обсязі, достатньому для подальшої майбутньої професійної діяльності; вміння розробляти конкретні пропозиції з удосконалення управління реальним досліджуваним об'єктом; вміння визначати й використовувати причинно-наслідкові зв'язки процесів та явищ у прикладній галузі. Відповів на всі запитання, але допустив помилки у відповідях на запитання і при виконанні завдань курсової роботи, які може усунути тільки під керівництвом та за допомогою викладача. Наукова робота оформлена з деякими недоліками.
FХ	35-59	незадовільно	Здобувач виявив значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу дисциплін, передбачених навчальним планом спеціальності; допускав принципові помилки при відповідях на захисті, у тексті курсової роботи. Наукова робота не відповідає вимогам оформлення, структурно-логічній схемі побудови.
F	0-34		

4.3. Критерії оцінювання курсової роботи

Критерії оцінювання курсової роботи засновані на «Положенні про оцінювання навчальних досягнень студентів ДВНЗ «УжНУ» за кредитно-модульною системою.

При оцінюванні курсової роботи беруться до уваги такі фактори:

- якість наукової роботи в цілому (її творчий характер, глибина опрацювання теми, вміння автора аналізувати теоретичний матеріал, обґрунтованість сформульованих практичних рекомендацій);
- самостійність у розробці проблеми;
- якість оформлення роботи (стиль викладу, грамотність, бібліографія, ілюстративний матеріал);
- рівень виступу здобувача (чіткість у формулюванні актуальності, мети і завдань роботи, грамотність та стиль викладу, вміння робити правильні висновки, культура мовлення).

Роботу оцінюють на закритому засіданні комісії. Після захисту всіх курсових робіт, що були заплановані на поточну дату, здобувачам оголошується рішення про оцінки.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Приклад оформлення заяви та вибір теми курсової роботи

**Завідувачу кафедри туризму
проф. Ганні МАШЦІ
здобувача(-чки) _____ курсу
_____ форми навчання**

_____
(Прізвище, ім`я, по батькові)

Заява

Прошу закріпити за мною тему курсової роботи

«_____» _____ 2023 р. _____ / _____ /
(підпис) (ПІБ)

Приклад оформлення титульного аркуша

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ТУРИЗМУ ТА МІЖНАРОДНИХ КОМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА ТУРИЗМУ**

Допущено до захисту

Реєстраційний № _____

«__» _____ 2023 р.

Завідувач кафедри

_____ д.географ.н., проф. Машіка Г.В.

КУРСОВА РОБОТА

з навчальної дисципліни «Туристичне країнознавство»

на тему:

**«ТУРИСТИЧНО-КРАЇНОЗНАВЧА
ХАРАКТЕРИСТИКА НОРВЕГІЇ»**

Виконав: здобувач 2 курсу
денної форми навчання
освітнього ступеня бакалавр
спеціальності 242 «Туризм і
рекреація/1015 Travel, tourism and
leisure
за освітньо-професійною програмою
«Туризм»

Петро ПЕТРЕНКО

Науковий керівник:

к.б.н., доцент кафедри туризму

Ольга ПРИГАРА

Ужгород – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТУРИЗМУ	5
1.1. Суть поняття «туризм»	5
1.2. Сучасні тенденції розвитку міжнародного туризму	7
1.3. Складові розвитку туризму	9
РОЗДІЛ 2. ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ НОРВЕГІЇ	10
2.1. Загальна характеристика країни	10
2.2. Природні рекреаційні ресурси	12
2.3. Історико-культурні рекреаційні ресурси	15
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В НОРВЕГІЇ	19
3.1. Загальна характеристика туристичної діяльності	19
3.2. Туристичні центри	22
3.3. Проблеми та перспективи розвитку туризму в Норвегії	25
ВИСНОВКИ	28
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	30
ДОДАТКИ	32

**Приклади оформлення списку використаних джерел,
відповідно до ДСТУ 8302:2015**

КНИГИ	
Приклади	Однотомні видання
один автор	<p>Бейдик О.О. Словник-довідник з географії туризму, рекреалогії та рекреаційної географії. К.: Палітра, 1998. 130 с.</p> <p>Мальська М.П. Туристичне країнознавство. Європа : навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 224 с</p> <p>Масляк П.О. Країнознавство. Підручник. 2-ге вид. Київ: Знання, 2008. 292 с.</p> <p>Краснова М. В. Договори в екологічному праві України: навч. посіб. / Київ. нац.ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ: Алерта, 2012. 216 с.</p> <p>Johnson L. K. Bombs, bugs, drugs and thugs: intelligence and America's quest for security. New York; London: New York University Press, 2000. 326 p.</p>
два автори	<p>Кузик С.П., Шаблій О.І. Теоретичні проблеми туризму: суспільно-географічний підхід: монографія. Львів: 2010. 254 с.</p> <p>Каткова Т. В., Каткова А. Г. Закінчення досудового слідства у кримінальних справах: практ. посіб. Харків: Право, 2011. 136 с.</p>
три автори	<p>Вишнеvsька О. О., Парфіненко А. Ю., Сідоров В. І. Туристичне країнознавство: підручник. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. 594 с.</p> <p>Мальська М.П., Паньків Н.М., Ховалко А.Б. Світовий досвід розвитку туризму: підручник. Львів. Нац. ун-т ім. І.Франка. К.: Центр учбової літератури, 2018. 243 с.</p> <p>Helfer M. E., Kempe R. S., Krugman R. D. The battered child. 5th ed. Chicago, IL: University of Chicago Press, 1997. 700 p.</p>
чотири і більше авторів	<p>Габчак Н.Ф., Дубіс Л.Ф., Мельник А.В., Чир Н.В. Екологічний туризм на природоохоронних територіях Закарпатської області: монографія. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2018. 392 с.</p> <p>Прилипко С. М., Ярошенко О. М., Мороз С. В., Малиновська К. А. Укладення трудового договору: теоретико-прикладне дослідження: монографія. Харків: Юрайт, 2013. 288 с.</p>

	<p>Коллективні політичні права і свободи людини та громадянина в Україні: проблеми теорії та практики: монографія / Є. І. Григоренко та ін.; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Харків: [б. в.], 2013. 352 с.</p> <p>The mutual fund industry: Competition and investor welfare / R. G. Hubbard et. al. New York, NY: Columbia University Press, 2010. 256 p.</p>
автор(и) та редактор(и)/упорядник(и)	<p>Петрик О. І. Шлях до цінової стабільності: світовий досвід і перспективи для України: монографія / відп. ред. В. М. Геєць. Київ: УБС НБУ, 2008. 369 с.</p> <p>Plath S. The unabridged journals / ed. K. V. Kukil. New York, NY: Anchor, 2000. 680 p.</p>
без автора	<p>Політологічний енциклопедичний словник / упоряд. В. П. Горбатенко. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ: Генеза, 2004. 736 с.</p> <p>Национальное и региональное планирование туризма. Методики планирования туризма. Мадрид: Изд-во ВТО, 1997. 93 с.</p> <p>Протидія терористичній діяльності: міжнародний досвід і його актуальність для України: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 30 верес. 2016 р. Київ: Нац. акад. прокуратури України. 2016. 432 с.</p> <p>Twenty-four hours a day. Miami, FL: BN Publishing, 2010. 400 p.</p>
Приклади	Багатомні видання
	<p>Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. / Нац. акад. прав. Наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2016. Т. 1: Історія держави і права України. 848 с.</p>
Інші видання	
автореферати дисертацій	<p>Мацола В.І. Формування і розвиток рекреаційно-туристичного комплексу Закарпатської області: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.10.02 / НАН України Інститут регіональних досліджень. Львів, 1996. 29 с.</p> <p>Кравчук В. М. Припинення корпоративних правовідносин в господарських товариствах: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.03 / Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2010. 36 с.</p>

Дисертації	<p>Костенко В. О. Економіко-правове забезпечення використання та охорони земель: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.06 / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2015. 183 с.</p> <p>Машіка Г.В. Суспільно-географічне дослідження господарського потенціалу Карпатського регіону: теорія і практика: дис. ... докт. геогр. наук за спеціальністю 11.00.02 – економічна та соціальна географія / Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, 2018.</p>
Стандарти	<p>ДСТУ 4268:2003. Послуги туристичні. Засоби розміщення туристів. Загальні вимоги.</p> <p>ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ: Держспоживстандарт України, 2006. 181 с.</p>
Каталоги	<p>Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Донец. ботан. сад НАН Украины. Донецк: Лебедь, 2005. 228 с.</p>
ЧАСТИНА ВИДАННЯ	
розділ книги	<p>Чир Н.В. Рекреаційно-туристичні ресурси природно-заповідного фонду Закарпатської області. <i>Габчак Н.Ф., Дубіс Л.Ф., Мельник А.В., Чир Н.В. Екологічний туризм на природоохоронних територіях Закарпатської області: монографія.</i> Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2018. С. 50-101.</p> <p>Тацій В. Я. Повертаючись до питання боротьби зі злочинами у сфері приватизації. <i>Тацій В. Я. Вибрані статті, виступи, інтерв'ю.</i> Харків: Право, 2010. С. 221–229.</p>
тези, доповідь	<p>Боднар Т. В. Договір про закупівлю: особливості укладання і забезпечення. <i>Актуальні проблеми приватного права: договір як правова форма регулювання приватних відносин:</i> матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 95-й річниці з дня народж. В. П. Маслова (Харків, 17 лют. 2017 р.). Харків: Право, 2017. С. 7-9.</p> <p>Пригара О.В. Екологічний туризм як форма пізнання природного різноманіття. <i>Сучасні тенденції розвитку освіти і науки в інтердисциплінарному контексті:</i> матеріали І-ї міжнар. наук.-практ. конф. (19-20 листопада 2015 р.). Ченстохова, Ужгород, Дрогобич: Посвіт, 2015. С. 221-222.</p>

<p>стаття з довідкового видання</p>	<p>Баулін Ю. В. Обставини, що виключають злочинність діяння. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник</i> / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ: Юрид. думка, 2007. С. 550.</p>
<p>стаття з продовжуваного видання</p>	<p>Габчак Н.Ф. Функціонування санаторно-курортної та оздоровчої сфери в межах Закарпатської області: головні аспекти дослідження. <i>Географія та туризм</i>. Київ, 2012. Вип. 23. С.113-120.</p> <p>Гетьман А. П., Лозо В. І. Державно-правові проблеми подолання екологічної кризи в епоху глобалізації. <i>Проблеми законності</i>. Харків. 2013. Вип. 123. С. 65–77.</p>
<p>стаття з періодичного видання (журнал, газета)</p>	<p>Гетьман В.І. Курортно-рекреаційні системи Українських Карпат. <i>Український географічний журнал</i>. 1999. № 3. С. 34–37.</p> <p>Голод А. П. Інформаційна безпека туризму: суть, проблеми та шляхи забезпечення. <i>Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка</i>. Одеса: ОНУ ім. І. Мечникова, 2014. Т. 19. Вип. 3/3. С. 79–82.</p> <p>Мельник О.В. Інтегральний показник туристичної привабливості території: поняття та теоретичні аспекти. <i>Регіональна економіка</i>. 2004. № 4. С. 197-204.</p>
<p>ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ</p>	
<p><i>Приклади</i></p>	<p>Регіональна стратегія розвитку Закарпатської області до 2015 року. URL: www.carpathia.gov.ua/ua/139.html.</p> <p>Національна туристична організація України. URL: http://www.ntoukraine.org/index_ua.html</p>
<p>ЗАКОНОДАВЧІ ТА НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ</p>	
<p><i>Приклади</i></p>	<p>Конституція України: станом на 1 вересня 2016 р.: відповідає офіц. тексту. Харків: Право, 2016. 82 с.</p> <p>Національна доктрина розвитку освіти: затв. Указом Президента України від 17.04.2002 р. № 347. <i>Освіта</i>. 2002. 24 квіт. (№ 14). С. 2–4.</p> <p>Закон України «Про туризм» від 15.09.1995 р. №324/95-ВР (в редакції від 16.10.2022). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95</p> <p>Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. Дата оновлення: 13.07.2017. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1700-18</p>

МАШКА ГАННА, ПРИГАРА ОЛЬГА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
щодо виконання та захисту курсових робіт
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за освітньою програмою «Туризм»
спеціальності 242 Туризм і рекреація / 1015 Travel, tourism and leisure

Технічна редакція та комп'ютерна верстка **Фоменко Я.Я.**

Формат 60×84/16. Гарнітура Times New Roman
Умов.друк.арк.: 2,09. Зам №19.

Редакційно-видавничий відділ ДВНЗ «УжНУ»
88000, м. Ужгород, вул. Заньковецької, 89
E-mail: dep-editors@uzhnu.edu.ua